

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Інна АНДРУШКО
"29" серпня 2025 р.

ПОГОДЖУЮ
Завідувач кафедри соціальної
медицини та організації охорони
Олександр ОЧЕРЕДЬКО
«26» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
обов'язкової навчальної дисципліни**

«ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ»

Спеціальність	І9 Громадське здоров'я
Освітній рівень	Бакалавр
Освітня програма	ОПП «Громадське здоров'я»
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони
Лектор	викладач, к.мед.н. Полінкевич С.Г.
Контактна інформація	<i>socmed@vntu.edu.ua,</i> <i>вул. Пирогова, 56 (фарм корпус)</i>
Укладач силабусу	викладач, к.мед.н. Сергій ПОЛІНКЕВИЧ

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПІ та місце дисципліни в ОПІ	ОК 9
Курс/семестр	1 курс (1 семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	60 годин /2 кредити ЄКТС
Структура дисципліни	Денна форма навчання
	Лекційні заняття, год
	10
	Практичні заняття, год.
	28
	Самостійна робота
	52
	В цілому: аудиторні заняття – 42,2%, самостійна поза аудиторна робота – 57,8%
Кількість змістових модулів	5
Мова викладання	українська
Форма навчання	денна

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Програма дисципліни «Історія медицини» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів в першого (бакалаврського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ЄCTS, примірного навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань «І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» спеціальності «І9 Громадське здоров'я» освітньої програми «Громадське здоров'я»

Дисципліна є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Громадське здоров'я», циклу загальної підготовки бакалавра громадського здоров'я, розрахована на 3 кредити, який здобувач освіти засвоює протягом I семестру на першому році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з дисципліни «Історія медицини», вивчення якої необхідне для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки.

Предметним напрямком програми є вивчення історії медицини, програма орієнтована на отримання знань про історію розвитку медичних знань і медичної практики у зв'язку з розвитком та зміною соціально-економічних формацій та загальною історією людства. Вона розглядає розвиток знань, пов'язаних із захворюваннями, лікуванням людини, збереженням і зміцненням

її здоров'я, формування навичок історичного мислення, наукового уявлення про взаємозв'язок природничих і спеціальних дисциплін, дозволяє підвищити загальнокультурний рівень сучасного молодого фахівця.

Передреквізити. Історія медицини базується і тісно пов'язана на набутих відповідних знаннях з таких дисциплін як світова історія, історія України та українська культура, філософія, релігієзнавство, психологія спілкування, латинська мова та медична термінологія, основи права та ін.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Вивчення історичного досвіду створення людством методів збереження життя та здоров'я людей, попередження і лікування захворювань, підтримання активного довголіття шляхом накопичення медичних знань та організації їх широкого використання. Вивчення історії медицини формує наукове розуміння суті цього виду діяльності в науковому і практичному плані, розкриває конкретні внески держав і народів усього світу в формування і виділення в окрему галузь медичної діяльності. В ході вивчення дисципліни студенти набувають навичок історичного аналізу, вибору шляхів пошуку найбільш вдалих рішень сучасних проблем, уміння уникати небажаних помилок, прогнозувати найбільш ефективні форми і методи медичної допомоги на майбутнє.

Постреквізити. Знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни, потрібні для вивчення фундаментальних та клінічних дисциплін та подальшій професійній діяльності.

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 5. Знати та застосовувати основні методи підтримки здорового способу життя та рухової активності.

ПРН 14. Оцінювати ефективність програм і послуг сфери громадського здоров'я, спрямованих на поліпшення здоров'я населення.

ПРН 16. Слідувати етичним принципам та нормам медичного права та біоетики при плануванні досліджень, зборі інформації та її використанні.

ПРН 17. Застосовувати набуті знання для запобігання корупції та будь-яким проявам не доброчесності у сфері громадського здоров'я.

Результати навчання для дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

основні закономірності розвитку медичних знань в людському суспільстві на етапах його історичного розвитку

етапи становлення і розвитку медицини та охорони здоров'я в світі і Україні

основні досягнення вітчизняної медичної науки, її пріоритети, внесок у світову науку і культуру

основні етапи розвитку вищої медичної освіти, зокрема в Україні
емблеми і символи медицини

вміти:

об'єктивно, на наукових засадах оцінювати розвиток та стан медичної справи в Україні;

визначати вивчення основних історико-медичних подій стосовно майбутньої спеціальності;

використовувати в практичній діяльності здобутки медицини;

робити інформаційний пошук додаткової літератури з історії медицини;

узагальнювати і аналізувати інформацію по одній із тем з історії медицини.

3. Зміст та логістика дисципліни

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, з них			СРС	Рік навчання	Вид контролю
	всього годин/кредитів ECTS	аудиторних				
		лекцій	практичних занять			
Модуль 1 Змістових модулів 5	90 годин/3 кредити	10	2 8	52	1-й	ПК-залік

Дисципліна включає 14 тем, які поділені на 5 змістовних модулів

Модуль 1. Історія медицини

Змістовний модуль 1. Історія створення і розвитку Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова. Його внесок у розвиток медицини на Поділлі.

Тема 1-2 Історія створення Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова. Його внесок у розвиток медицини на Поділлі.

Змістовний модуль 2. Історія медицини як наука, методи та джерела вивчення. Медицина первісного суспільства та стародавнього світу

Тема 3-4 Історія медицини як наука, методи та джерела вивчення. Медицина первісного суспільства та стародавнього світу (стародавніх цивілізацій Єгипту, Месопотамії, Китаю, Індії, Америки, Африки)

Тема 5-6. Медицина Стародавньої Греції та Римую. Видатні представники цього історичного періоду. Започаткування етико-деонтологічних основ медицини. Клятва Гіпократата.

Змістовний модуль 3. Медицина Середньовіччя

Тема 7-8 Медицина в епоху феодалізму, її основні закономірності та досягнення в період раннього та середнього Середньовіччя.

Тема 9-10 Історія медицини в епоху Відродження, її прогресивний напрямок та науково-експериментальне підґрунтя.

Змістовний модуль 4. Історія вітчизняної медицини.

Тема 11-12 Історія розвитку медицини на території України від зародження до 18 ст.

Змістовний модуль 5. Медицина Нового та Новітнього часу.

Тема 13-14 Медицина Нового та Новітнього часу. Розвиток фундаментальних клінічних дисциплін, видатні представники, їх пріоритети. Залік

Згідно програми основними видами навчальних занять є а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота здобувачів.

Теми лекцій розкривають проблемні питання відповідних розділів історії медицини.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми і засвоєння практичних навичок.

Самостійна робота здобувача передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної поза аудиторної роботи, підготовку презентацій, опрацювання наукової літератури. Контроль засвоєння тем самостійної поза аудиторної роботи здійснюється на практичних заняттях та підсумковому контролі з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної поза аудиторної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра соціальної медицини та ООЗ/Студенту/Очна форма навчання/Громадське здоров'я/бакалавр/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-суспільних-наук#>

Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту здобувача s000XXX@vnmu.edu.ua.

4. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, розв'язання ситуаційних задач.
Підсумковий контроль (залік) по завершенню вивчення дисципліни (1 семестр)	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, практичні завдання, демонстрація практичних навичок.

5. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>)

Поточний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Контроль практичних навичок	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Залік (підсумковий контроль)	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див. Шкалу оцінювання)

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
180-200	A	зараховано
170-179,99	B	
160-169,99	C	
141-159,99	D	
122-140,99	E	
60-121,99	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувача

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка «**відмінно**» виставляється здобувачу освіти, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних та практичних знань.

Оцінка «**добре**» виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка «**задовільно**» виставляється здобувачу освіти, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має

труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє економічних аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного та практичного матеріалу.

Оцінювання виконання практичних навичок під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який, знає хід та послідовність самостійної навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який допускає неточності при виконанні дослідження, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, акуратно оформлює результати практичного заняття.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при виконанні дослідження, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі результати проведених досліджень.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при виконанні досліджень, порушує порядок виконання практичної роботи.

Оцінювання виконання тестових завдань та ситуаційних задач під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%). Під час розв'язання тестових завдань надає правильні відповіді на всі питання до тесту.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок (обсяг правильних відповідей 80-89%). Під час розв'язання тестових завдань надає правильні відповіді на більшість питань до тесту.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%). Під час розв'язання тестових завдань надає правильні відповіді тільки на деякі питання до тесту.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань. Під час розв'язання тестових завдань не може надати правильні відповіді на питання до тесту.

Оцінювання самостійної роботи здобувача вищої освіти

Оцінювання самостійної роботи здобувача здійснюється під час поточного контролю засвоєння тем відповідного змістового модулю на підставі усної відповіді на теоретичне питання, тестування та розв'язання ситуаційних задач з теми для самостійного опанування, оцінювання демонстрації виконання практичної навички згідно практичних цілей певного практичного заняття.

Оцінювання проміжного контролю (залік)

Проміжний контроль зараховують, якщо студент засвоїв певний розділ дисципліни в повному обсязі, про що свідчить поточне оцінювання кожного практичного заняття. Для оцінювання проміжного контролю проводять підрахунок середньої арифметичної традиційної оцінки за семестр.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача освіти

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти оцінюється від 6 до 12 балів.

6. Політика навчальної дисципліни/курсу

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації освітнього процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки, поведіння під час сигналу «Повітряна тривога» проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки. Здобувач освіти, який не пройшов інструктаж, не допускається до виконання практичних робіт.

Перед проведенням кожного практичного заняття викладач ознайомлює здобувачів освіти із місцем розташування укриття, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому, пояснює всі дії, передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації (згідно Наказу № 505 від 30.08.2023 р.).

1. Викладач перериває заняття і повідомляє здобувачів освіти про надходження сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення.
2. негайно припиняється практична робота здобувачів.
3. Викладач ознайомлює здобувачів із маршрутом переміщення в укриття згідно прийнятої схеми евакуації.
4. Черговий здобувач виключає світло, закриває вікно та двері.
5. Здобувачі освіти швидко та організовано під керівництвом викладача, проходять в укриття цивільного захисту (цокольний поверх корпусу), де перебувають до скасування сигналу оповіщення.
6. Не допускається скупчення, паніка на виході із аудиторії, кафедри та маршрутом евакуації.

7. Відповідальні особи кафедри після оголошення сигналу оповіщення перевіряють всі приміщення кафедри на відсутність у них учасників освітнього процесу та співробітників і по завершенню перевірки прямують до укриття.

8. Якщо сигнал тривоги пролунав під час перерви, потрібно негайно без паніки просуватися до укриття.

9. В укритті учасники освітнього процесу знаходяться до отримання сигналу «Відбій повітряної тривоги». У приміщенні забороняється курити, шуміти, мати зі собою небезпечні засоби, які можуть спричинити пожежу; не допускається пересування приміщеннями без особливої потреби; необхідно дотримуватися дисципліни та якнайменше рухатися. Також забороняється приносити до укриття легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах.

Після відміни сигналу оповіщення викладач інформує здобувачів освіти про продовження заняття в учбових кімнатах кафедри, або самостійне доопрацювання матеріалу з опитуванням на наступному занятті

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Здобувач освіти повинен бути підготовленим до практичного заняття згідно наведених в методичних рекомендаціях питаннях, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані, схеми та таблиці заповнені.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Здобувач освіти, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Здобувач освіти повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань здобувачі мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після виконання практичної роботи.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни здобувач має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи> / Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів здобувач отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом не менш ніж два тижні після завершення курсу.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри [Кафедра соціальної медицини та ООЗ/Студенту/Очна форма навчання/Громадське здоров'я/бакалавр/Навчально-методичні матеріали/](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-соціальної-медицини-та-ООЗ/Студенту/Очна-форма-навчання/Громадське-здоров'я/бакалавр/Навчально-методичні-матеріали/) або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-суспільних-наук#>) викладачу, який проводить

практичні заняття в групі. Для відпрацювання пропущеного заняття здобувач освіти має відповісти усно з відповідної теми та розв'язати практичні завдання.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>). До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач повинен подати спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то здобувач має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>).

Політика в умовах змішаного навчання. Порядок змішаного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/загальна-інформація/основні-документи>). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час змішаного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (Кафедра соціальної медицини та ООЗ/Студенту/Очна форма навчання/Громадське здоров'я/ бакалавр/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-суспільних-наук#>).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

7. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни (методичні рекомендації до практичних занять та СРС) оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів: Кафедра соціальної медицини та ООЗ/Студенту/Очна форма навчання/Громадське здоров'я/ бакалавр/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-суспільних-наук#> згідно графіку консультацій.

Рекомендована література

Рекомендована література

Основна

1. Історія медицини : підручник / О. О. Драч, Н. М. Борисенко. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 256 с.
2. Історія медицини та фармації: навч. посіб. для студ. фармац. ф-тів / С. В. Бондаренко та ін. Тернопіль : ТНМУ, 2022. 312 с.
3. Історія медицини : навч.-метод. посіб. для студ. мед. ф-тів / за ред. проф. В. А. Смінова. Одеса : ОНМедУ, 2019. 184 с.
4. Основи історії медицини: навч. посіб. / І. Д. Шкробот, Г. І. Фальфушинська.

Допоміжна

1. . Головка О.Ф. Головка В.О. Історія медицини Поділля (к. XVIII–п. ХХ ст.). – Вінниця, 2000.
2. Голяченко О.М., Ганіткевич Я.В. Історія медицини. – Тернопіль: Лілея, 2004.
3. Коваленко В.М., Камінський О.Г. Академік М.Д. Стражеско і розвиток вітчизняної кардіології та ревматології. – К.: Моріон, 2001.
4. Пиріг Л. Медицина і українське суспільство. Збірник медико-публіцистичних праць. – К.: Б.в., 1998.
5. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я: Підручник / Під заг. ред. Ю. В. Вороненка, В. Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.
6. Ступак Ф.Я. Вступ до історії медицини. Медицина і первісне суспільство. – К.: НМУ, 2002.
7. Ступак Ф.Я. Культура і медицина Індії. – К.: НМУ, 2001.
8. Ступак Ф.Я. Нарис історії Національного медичного університету імені О.О.Богомольця.– К.: НМУ, 2002.
9. Томілін С. А. Анотований покажчик, скорочені варіанти статей та інші матеріали. – К., 2002.
10. Шегедин М. Б. Історія медицини та медсестринства. – Т.: Укрмедкнига, 2003.
11. Harold Ellis. A history of surgery. – London: Printed by Grafos, Spain, 2002. – 264 p.
12. Holyachenko O., Konopelko G., Lytvynova O.– History of Medicine. Ternopil. 2004.
13. Hulchiy O.P., Stupak F. Y., Mikhalko N.A. First-Year Undergraduate Module Handbook "History of Medicine". Part I. – Kyiv: NMU, 2004.
14. Hulchiy O.P., Stupak F. Y., Mikhalko N.A. First-Year Undergraduate Module Handbook "History of Medicine". Part II. – Kyiv: NMU, 2004.
15. Lois N. Magner - A history of medicine Second edition “Taylor & Francis Group”.2005. – 611pp.
16. Mazzio, C. - The Body in Parts: Discourses and Anatomies in Early Modern Europe. Routledge. – 1997.
17. Medicine and Modern Warfare / Eds. R. Cooter, M. Harrison, S. Sturdy. – Amsterdam/ Atlanta, GA.: Rodopi, 1999.
18. Medicine in the Enlightenment / Ed. R. Porter. – Amsterdam/ Atlanta, GA.: Rodopi, 1995. 17
19. Michael T. Kennedy - A Brief History of Disease, Science and Medicine. - Asklipiad press.- 2004.- 510pp Ocheredko O., Procek O., Komarnytskya N.– Methodical recommendation. To course of lectures on History of Medicine. 2007.
20. Porter, R. - The Greatest Benefit to Mankind: A Medical History of Humanity from Antiquity to the Present. - Harper Collins. – 1999.

21. The Cambridge History of medicine edited by Roy Porter. – Cambridge: University press, 2006. - 408 p.
22. The Road to Medical Statistics / Eds. E. Magnello, A. Hardy. – Amsterdam/New York: Rodopi, 2002.
23. Women and Modern Medicine / Eds. A. Hardy, L. Conrad. – Amsterdam/Atlanta, GA.: Rodopi, 2001.

Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Міністерство охорони здоров'я України – <http://www.moz.gov.ua>
5. Інформаційний портал Національної служби здоров'я України <http://nszu.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. Prometheus – найбільша платформа онлайн-курсів в Україні. URL: <https://prometheus.org.ua/>
8. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
9. Студія онлайн-освіти Educational Era. URL: <https://ed-era.com>
10. Дія. Освіта. URL: <https://osvita.djia.gov.ua>
11. Освітня онлайн-платформа. URL: <https://sendpulse.ua>
12. Платформа онлайн-освіти. URL: <https://impactorium.org>
13. Освітній хаб – EduHub.in.ua. URL: <https://eduhub.in.ua>

8. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (Кафедра соціальної медицини та ООЗ/Студенту/Очна форма навчання/Громадське здоров'я/ бакалавр/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-суспільних-наук#>).

9. Питання до підсумкового контролю дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри (Кафедра соціальної медицини та ООЗ/Студенту/Очна форма навчання/Громадське здоров'я/ бакалавр/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-суспільних-наук#>).

Силабус з дисципліни «Історія медицини» обговорено та затверджено на засіданні кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я (протокол №1 , від «26 » серпня 2025 року

Відповідальний за курс

к.мед.н. Сергій ПОЛІНКЕВИЧ

Завідувач кафедри соціальної

медицини та організації охорони

проф. Олександр ОЧЕРЕДЬКО